

Les repercussions del pacte autonòmic als Països Catalans

Les tres cares d'un pacte

El pacte autonòmic signat pel PP i el PSOE deixa les Balears molt lluny del sostre de competències desitjable; en canvi, al País Valencià les conseqüències són mínimes i al Principat també, però precisament perquè el que es reivindica és que no afecti.

El Pacte Autonòmic signat entre el PSOE i el PP a Madrid, significa per a les comunitats de via lenta —que tenen l'Estatut d'Autonomia segons l'article 143 de la Constitució— l'assumpció de noves competències.

Segons la Constitució, passats cinc anys de l'entrada en vigor dels Estatuts, aquests es poden reformar. En realitat n'han passats gairebé deu i no els reformen exactament. Es tracta d'una llei general que "transfereix o delega" competències que en una segona fase s'incorporaran als estatuts. Sempre, però, ordenadament i tots alhora. Res de reconeixement de "fets diferencials", potser perquè devers Madrid pensin que ja n'hi ha prou, de "diferents".

¿Qui afecta? Totes les comunitats autònomes... excepte les que ja han realitzat ampliació de competències (Andalusia, Canàries i País Valencià) i Navarra, Catalunya, Galícia i Euskadi. És a dir, de les afectades només una té una personalitat clarament diferenciada: Balears. Per sort o per desgràcia dels habitants de les Illes, els seus governants no han sabut, o no han volgut, incorporar la comunitat al grup de les set capdavanteres. Per a bé o per a mal les Balears queden englobades dins el paquet de comunitats de "tercera": La Rioja, Cantàbria, Madrid, les Castelles...

En definitiva, el que fa el Pacte és sancionar —de forma definitiva?— l'existència de tres grups. El primer, les anomenades comunitats històriques (Catalunya, País Basc, Galícia, i també Navarra). Un segon amb Canàries, Andalusia i País Valencià que, tot i no tenir el nivell competencial de les primeres, sí que estan molt per sobre les "germanes pobres". I finalment les comunitats que no han sabut, o no han volgut, fer valer els seus drets i que es mantenen un pla de competències menor. Entre elles, les Balears.

González no ha tingut problemes per a pactar amb el PP. RAFA GIL

HARMONITZACIÓ AUTONÒMICA.

El pacte significa una vertadera harmonització. Parteix de la base d'una necessària cooperació entre totes les comunitats afectades. Una cooperació que implica, en teoria, també les altres comunitats (les històriques incloses). El mecanisme que permetrà aquesta cooperació serà les conferències sectorials, "que han de constituir-se en òrgans de treball amb contingut i vida pròpia, dotats d'estructura, principi i mecanismes que garanteixin la participació, l'adopció d'acords i el seu compliment". Per a dur a terme la cooperació, el pacte preveu que "es planifiqui i programi conjuntament".

Però aquesta harmonització sembla que és pactada perquè afecti només les

comunitats del 143, de forma que les "històriques" puguin negociar sempre bilateralment amb l'estat central.

BALEARS, COM SEMPRE A LA CUA

Una de les reivindicacions tradicionals de la classe política balear (i no sols dels nacionalistes, sinó també del PP i del PSOE) és que les competències d'ensenyament haurien d'estar en mans de la comunitat. Cal recordar que Balears és l'única comunitat autònoma amb llengua pròpia que no té competències d'ensenyament. Doncs bé, el pacte preveu que les competències d'ensenyament en cap cas no seran transferides —ni com a competències delegades ni altrament— abans del curs 97-98. El motiu és que Madrid considera que primer s'ha d'haver acabat la reforma, cosa prevista per al curs 1996-1997.

Paradoxalment, el PSOE —que sempre ha dit a Balears que les competències d'ensenyament eren prioritàries— s'ha declarat "molt satisfet" d'aquest pacte. Tant que ha proposat que el Parlament declari solemnement que la reforma de l'Estatut que s'aprova l'any passat ja no és necessària perquè gairebé tot el que es volia ja s'ha aconseguit amb el pacte. El PP, quant a ell, adopta l'habitual posició de "ni sí, ni no, ni tot el contrari". És a dir, pacta a Madrid —al cap i a la fi és obediència estatal— i a Balears diu (Canelles *dixit*) que "si bé el Pacte és bo, no ens aturarem de demanar més competències". Els nacionalistes del PSM no estan, ni de prop, tan contents com els socialistes i els populars. Ja han anunciat que estan contra aquest pacte que representa oblidar "la reforma de l'Estatut i les competències d'ensenyament que ningú sap gaire bé ni quan ni com vindran".

Les competències que sí que assumirà Balears —el quan encara no és decidit— seran de tres tipus. Un primer grup d'ex-

Jordi Pujol, el recel.

D. UMBERT

havien tingut accés a l'autonomia per la via de l'article 143.

De fa uns mesos, el debat sobre la necessitat de reformar l'estatut d'autonomia per a ampliar les competències recorria els cercles de la classe política valenciana. I és ara, precisament enmig del debat sobre el pacte autonòmic, que el president de la Generalitat valenciana, Joan Lerma, ha començat a mantenir reunions amb els dirigents dels partits amb presència parlamentària a fi de fer real la demanada reforma de l'estatut.

A imitació del que ha passat al govern estatal, el PSOE i el PP han pactat al País Valencià que la reforma de l'estatut es limitarà a incloure aquelles previsions formulades en la Lotrava que, consegüentment, restarà derogada.

Joan Lerma, la col·laboració.

RAFA GIL

clusives, amb matèries tan "importantes" com fundacions, publicitat, menors, meteorologia, etc; l'única d'aquest grup que, segons diversos polítics, té "ganxo" és la de casinos, jocs i apostes, que pot portar una bona entrada de diners a les finances balears. Un segon grup és el de "desenvolupament legislatiu i execució" en matèries tan transcendents com defensa del consumidor, ordenació del sector pesquer (menys de l'1% del PIB de Balears), denominacions d'origen o mitjans de comunicació. Són al tercer grup les matèries denominades d'"execució de la legislació de l'estat" que engloba, entre altres, salvament marítim, treball (execució de la legislació laboral), associacions, Inserso, pesos i mesures, etc. En total 33 matèries. De sanitat i d'educació, de moment res.

Com deia recentment un polític, "és normal que l'estat vulgui coordinar les comunitats que no tenen sentit nacional; la llàstima és que Balears estigui dins aquest paquet".

ADÉU A LA LOTRAVA

Al País Valencià, aquest pacte no tindrà, en principi, cap conseqüència. Per a assolir un major grau de competències, des del govern central havien creat la Lotrava, Llei Orgànica de Transferències a València, que havia de donar al País Valencià la possibilitat d'atènyer unes competències similars a les de les comunitats històriques. Això implicava que, sense arribar a ser una comunitat de primera classe, el País Valencià es distanciaria de la resta de comunitats que

portaveu del grup parlamentari, "el finançament de les comunitats autònomes ha d'anar cap els concerts econòmics per tal d'aconseguir una autonomia plena i real". No obstant això, UV ha manifestat que votarà favorablement la proposta pactada pel PSOE i el PP, i només Esquerra Unida manté en suspens el seu vot en el ple de les Corts que debatrà la reforma de l'Estatut.

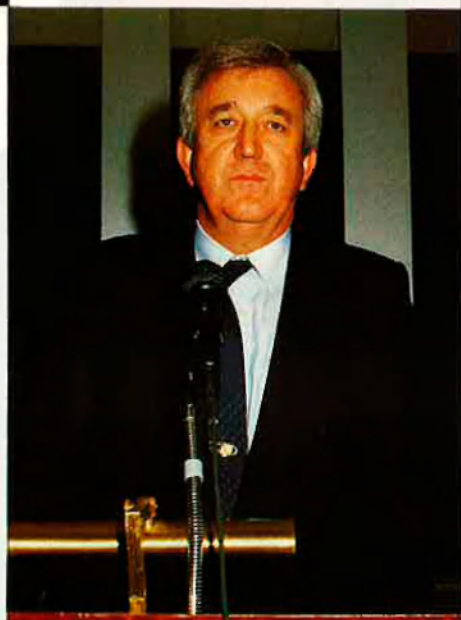
PRINCIPAT: RECELS D'UN PACTE

Al Principat de Catalunya, el pacte autonòmic va despertar inicialment recels. El president Pujol es manifestà favorable a l'ampliació de les competències per a les autonomies de via lenta, però anuncià que "les autonomies històriques, les que tenim un fet diferencial clar dins l'estat, no podríem acceptar certs plantejaments de coordinació, de conferències sectorials, que a la pràctica representarien una disminució de l'autonomia". L'actitud de CiU davant el pacte és condicionada pel fet que Catalunya preservi la relació bilateral amb el govern, que la Generalitat no quedi institucionalment diluïda en conferències sectorials i que l'estat redueixi l'administració perifèrica en territori català. El govern de Madrid, a través del ministre Eguiaray, ha deixat clar que es mantindrà el diàleg bilateral i que en cap cas no es "loapitzarà" l'autonomia. Madrid busca la participació i el suport dels nacionalistes al pacte per a integrar-los a la política d'estat.

P. Martí / M. Payeras / J. Sebastià

Els grups minoritaris han coincidit en les seves crítiques i en el comentari que cal aprofitar el clima de reforma que ha creat el pacte autonòmic per superar la Lotrava i ampliar més el sostre de les competències. Per Esquerra Unida caldria fixar la possibilitat que el titular del Consell pogués dissoldre anticipadament les Corts, abaixar el percentatge de vots —necessari per a tenir representació parlamentària— del 5 al 3% i incloure clarament en l'Estatut que el valencià és "llengua pròpia".

Unió Valenciana tampoc no està d'acord amb la possibilitat de limitar la reforma a la derogació de la Lotrava i ha qualificat d'insuficient aquest canvi. Per als regionalistes, cal ampliar les competències quant a l'INEM, a sanitat o a protecció civil. Per a Hèctor Villalba,

Gabriel Canellas, el conformisme.

JOAN CELIA